

HEDEMORA KOMMUN
kommun@hedemora.se

2023-11-17

1 (22)

Dnr SI 2023:5574

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning vid Martin
Koch-gymnasiet i Hedemora kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Martin Koch-gymnasiet avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de ämnesplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Namnbyte

Den 1 juli 2023 genomförde Skolinspektionen ett namnbyte från *regelbunden* kvalitetsgranskning till *planerad* kvalitetsgranskning. Detta påverkar ingenting vad gäller granskningens innehåll och genomförande.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Martin Koch-gymnasiet i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn följer upp undervisningens genomförande för att försäkra sig om att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärarna säkerställer att lektionerna bygger på en ändamålsenlig struktur som innefattar ett tydliggörande av syfte.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i betygssättningen ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tydligare styr arbetet med likvärdig bedömning genom att säkerställa att samtliga lärare ges förutsättningar för att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **12 augusti 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:5574) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Gy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Martin Koch-gymnasiet leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolans resultat avseende kunskaper och värden. Däremot följs inte undervisningens genomförande upp på ett systematiskt sätt. Utifrån analysen fattar rektorn beslut om utvecklingsåtgärder men pågående utvecklingsinsatser har inte alltid en tydlig koppling till identifierade behov på skolan. Granskningen visar även att rektorn inte bedriver något strategiskt jämställdhetsarbete. Det framgår vidare att rektorn tar fram rutiner och gemensamma arbets- och förhållningssätt samt skapar möjligheter för lärare att samverka, men rektorn följer inte upp tillräckligt hur rutiner efterlevs och hur samverkan bidrar till undervisningens utveckling.

Rektorn följer upp och analyserar vissa resultat, men utvecklingsåtgärder har inte alltid en tydlig koppling till identifierade behov

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar vissa resultat, och att både elevhälsan och lärarna involveras i detta arbete. Av granskningen framkommer att rektorn leder elevhälsans möten där de bland annat kartlägger och följer upp elevfrånvaron, diskuterar elevärenden och följer upp resultaten av den kommunövergripande värdegrundsenkäten Kunskap, respekt, ansvar och mod (KRAM). KRAM-enkäten genomförs två gånger per läsår, och resultaten diskuteras även i programlagen som rektorn deltar sporadiskt i. Rektorn beskriver i intervju att arbetet främst följs upp genom mötesprotokoll från ämnes- och programlag samt regelbundna träffar som rektorn har med ämnes- och programlagsledare. Rektorn lyfter vidare i intervju att hen under sin tid som rektor inte hunnit med några lektionsbesök, men rektorn följer upp undervisningen genom att ta del av lärarnas mitterminsutvärderingar på medarbetarsamtalen. Av granskningen framgår att lärarna själva ansvarar för att skicka ut dessa utvärderingar och att de flesta, men inte alla, gör det. I övrigt skapar sig rektorn en bild av

verksamheten genom att finnas tillgänglig för samtal under lunchen i skolmatsalen, på kaffestunder i lärarrummet och genom att röra sig mycket runt skolan. Av granskningen framgår vidare att rektorn följer upp elevernas kunskapsresultat under klasskonferenser en gång per termin, där fokus ligger på elever som riskerar att inte nå godkända betyg och/eller har hög frånvaro. Beslut som tas på klasskonferenserna, exempelvis om extra anpassningar eller andra insatser, följs sedan upp i programlagen. Rektorn följer även upp elevernas arbetsplatsförlagda lärande (apl), och är medveten om att det skiljer sig åt mellan programmen vad gäller tillgången till praktikplatser som erbjuder eleverna möjlighet att visa breda kunskaper och bli bedömda på dessa. Efter läsårets slut analyserar ämneslagen sina resultat, främst utifrån andelen icke godkända betyg och med fokus på vad som kan göras för att hjälpa eleverna vidare mot gymnasieexamen. Resultaten ställs dock inte i relation till de uppföljningar av undervisningen som görs eller verksamhetens förutsättningar i övrigt. Rektorn beskriver i intervju att fokus under läsåret blir på de elever som behöver stöd för att nå målen, men att rektorn under sommaren får tid att reflektera mer kring helheten.

Rektorn genomför efter uppföljning och analys vissa utvecklingsåtgärder och fattar beslut om hur resurser ska fördelas. I Skolinspektionens enkät framgår att 37 procent av lärarna inte uppfattar att skolan genomför relevanta utvecklingsinsatser och förbättringsarbeten¹. I intervju med lärarna framgår att det för dem är oklart vad skolans pågående prioriterade utvecklingsområden är, även om de kan ge exempel på sådant som de arbetat med tidigare. En lärare förklarar dock att rektorn viktar förstelärarnas uppdrag utifrån den information som samlas in, för att på så vis arbeta vidare med identifierade utvecklingsbehov. Skolans tre förstelärare har i uppdrag att utveckla matematikundervisningen, arbeta med kollegialt lärande genom så kallade "lesson studies" samt utveckla infärgningen av olika kurser på olika program. I rektorns resultat- och kvalitetsarbete framgår inga resultat eller någon analys som identifierar detta som särskilt viktiga områden att arbeta vidare med, utan där listas två mål – att öka antalet elever och öka elevernas måloppfyllelse. Rektorn förklarar i intervju att det övergripande målet är att eleverna ska lyckas att ta examen, och att skolans nuvarande utvecklingsinsatser utgör olika pusselbitar som alla bidrar till att nå det målet. Rektorn säger att allt som görs på skolan därmed är en form av utvecklingsarbete, men tillägger att lärarna kanske inte uppfattar det så. Fokus i rektorns resursfördelning ligger på

¹ Skolinspektionen 2023. Skolenkäten, resultat för pedagogisk personal, våren 2023. Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

att säkerställa så hög måluppfyllelse som möjligt, vilket märks exempelvis genom ökad undervisningstid i ämnen som krävs för gymnasieexamen, nivågrupperingar i ett ämne, samt små undervisningsgrupper för elever som läser om kurser de tidigare fått icke godkänt i, vilket enligt rektorn gett mycket goda resultat.

Rektorn leder inte ett strategiskt jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn inte leder något strategiskt jämställdhetsarbete som säkerställer att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Av granskningen framkommer att varken lärarna eller elevhälsan uppfattar att det finns ett samlat och systematiskt arbete för att kartlägga brister i jämställdheten. Representanter för skolans elevhälsa känner inte till att det görs någon uppföljning för att identifiera könsrelaterade mönster i till exempel problematisk skolfrånvaro, anmälningar om upplevda kränkningar eller vem som söker hjälp av elevhälsan. Rektorn uppger i intervju att betygen följs upp ur ett könsperspektiv och att resultaten skiljer sig åt mellan kvinnor och män i ett par ämnen, men rektorn har inte undersökt detta vidare utan har endast personliga reflektioner kring vad det kan bero på. Rektorn beskriver vidare att frågan om jämställdhet lyfts ibland i olika mötesforum men rektorn följer inte upp huruvida lärarna inkluderar jämställdhetsfrågor i sin undervisning eller inte, och bekräftar i intervju att det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete. Enskilda lärare uppger i intervju att det händer att de lyfter jämställdhetsfrågor i sina ämnen, antingen för att det ingår i kursplanen eller på eget initiativ. I intervju lyfter lärarna att det på flera program råder en skev könsfördelning vilket kan påverka det kön som är i minoritet, exempelvis i form av en negativ jargong på vissa program. I skolenkäten syns stora skillnader mellan kvinnor och män, där kvinnor skattar bland annat trygghet och studiero, skolans arbete med att förhindra kränkningar och möjligheter till inflytande betydligt lägre än männen. 13 procent av eleverna som besvarade Skolinspektionens enkät anser inte alls att lärarna behandlar kvinnor och män lika². Eleverna som intervjuas känner dock inte igen sig i den bilden eller kan ge exempel på olika förutsättningar för kvinnor och män.

Rektorn skapar förutsättningar för kollegialt lärande men säkerställer inte att det ger avtryck i undervisningen

Granskningen visar att rektorn tydliggör gemensamma arbets- och förhållningssätt men följer inte alltid upp att rutinerna fungerar och efterlevs av all personal. Rektorn lyfter i intervju att rektorn sedan sitt tillträdande lagt mycket tid på att skapa och sätta

² Skolinspektionen 2023. Skolenkäten, resultat för elever i åk 2, våren 2023. Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

rutiner på skolan, och ger exempel som rutiner för närvarorapportering och uppdragsbeskrivningar för olika roller. Rutinerna går igenom på uppstartsdagarna, ihop med bland annat skolans ordningsregler och mobiltelefonpolicy. Det framgår vidare av granskningen att alla lärare inte skickar ut mitterminsutvärderingar till eleverna för att utvärdera sin undervisning, vilket utgör en viktig del av rektorns underlag för att följa upp undervisningen vid medarbetarsamtal. Rektorn betonar i intervju att det ska göras, men tillstår att det inte görs. Vidare beskriver rektorn rutiner vid introduktion av nyanställda, men av intervju med lärare framgår dock att rutinen inte alltid följs.

Granskningen visar vidare att rektorn skapar förutsättningar för lärarna att samverka, men följer endast i begränsad utsträckning upp att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. Rektorn har organiserat lärarna i ämneslag och programlag, som träffas var fjärde vecka efter ett rullande schema. Mötena leds av programlags- och ämneslagsledare, och det finns dagordningar med fasta punkter. Fokus i programlagsmöten ligger på att följa upp elevers resultat och närvaro, och lärarna uppger i intervju att de inte diskuterar undervisningen annat än att de exempelvis tipsar varandra om extra anpassningar som kan fungera för vissa elever. Ämneslagen är tänkta att fungera som forum för lärarna att samplanera och diskutera undervisning i. Flera lärare uttrycker dock i intervju att mötestiden ofta försvinner till annat. I Skolinspektionens enkät skattar 37 procent av lärarna att det i ganska liten utsträckning ges organisatoriska förutsättningar som främjar samverkan, och 23 procent av lärarna tycker att det i ganska liten utsträckning sker ett kollegialt lärande³. Rektorn beskriver i intervju det kollegiala lärandet under föregående år om språkutvecklande arbetssätt och studiestrategier, och säger att alla lärare oavsett ämne ska ha med sig det i årets undervisning. Detta ska följas upp under höstlovet studiedagar. Då rektorn varken genomför lektionsbesök, deltar på ämneslagsmöten eller för närvarande har tillgång till lärarnas planering digitalt begränsar det rektorns möjligheter att följa upp i vilken utsträckning det kollegiala lärandet faktiskt ger avtryck i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn följer upp undervisningens genomförande för att försäkra sig om att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

³ Skolinspektionen 2023. Skolenkäten, resultat för pedagogisk personal, våren 2023. Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

Granskningen visar att rektorn skapar vissa förutsättningar för lärare att samverka kring undervisningen, men att rektorn inte i tillräcklig utsträckning följer upp ifall det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar olika metoder för att följa upp hur utvecklingsinsatser inom ramen för det kollegiala lärandet genomsyrar undervisningen. Detta kan ske genom att rektorn själv eller genom ombud i ökad utsträckning observerar undervisningen i syfte att just följa upp vilken effekt insatser för att utveckla det pedagogiska arbetet har på undervisningen, och i vilken grad gemensamma överenskommelser kopplade till undervisningens genomförande efterlevs. Det kan också ske genom att rektorn mer planerat och systematiskt utvärderar om insatserna i det kollegiala lärandet har lett till det som var avsikten. Exempelvis kan skolan på förhand genomföra en enklare enkät eller kartläggning för att skapa en tydligare jämförelsepunkt som kan underlätta utvärderingen. Lärarna kan också diskutera insatserna löpande vid planerade möten där lärarna och rektorn eller ombud deltar, såsom möten i ämneslag, programlag eller vid medarbetarsamtal. Innehållet i diskussionerna kan då kopplas till de uppsatta målen för vad som ska utvecklas i undervisningen och avstämningar kan ske mot de målen. Uppföljning för att se hur det kollegiala lärandet förankrats i undervisningen är viktig även för att öka lärarnas förtroende för utvecklingsarbetet, och därmed även öka deras förståelse och motivation, och på så vis också förutsättningarna för att undervisningen utvecklas. Rektorn kan även med fördel använda det som framkommer av uppföljningen av undervisningen i sin analys av skolans resultat.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen

Gy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4 Gymnasiegemensamma ämnen, Lgr22, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att lärarna anpassar undervisningen för eleverna, men fokus ligger mer på stöd än stimulans för de elever som ligger längre fram. Vidare arbetar lärarna för att motivera eleverna, men signalerar inte alltid höga förväntningar som kan bidra till att öka elevernas självförtroende. Lärarna

ger eleverna möjligheter att utveckla lärandestrategier och reflektera över sitt lärande, men eleverna inkluderas inte systematiskt i planeringen av undervisningens innehåll eller ges lika möjligheter att utvärdera undervisningen. Eleverna möts av varierade arbetssätt i undervisningen och ges ett aktivt lärarstöd för att upprätthålla deras engagemang. Det skiljer sig däremot åt i vilken utsträckning lärarna arbetar med tydliggörande struktur och med att kommunicera syftet på sina lektioner.

Lärarna gör anpassningar och ger viss stimulans i undervisningen

Granskningen visar att lärarna anpassar undervisningen för de elever som behöver extra stöd. Lärarna ger i intervju exempel på anpassningar som att de läser högt för eleverna, ger vissa elever längre tid på prov, hjälper elever att lära sig använda digitala hjälpmedel och låter elever få redovisa sina kunskaper muntligt. Elevhälsan bekräftar i intervju bilden av att lärarna arbetar aktivt med extra anpassningar och söker upp elevhälsan för att diskutera anpassningar och få tips om vad de kan pröva. I intervju beskriver rektorn att vissa ämnen med lägre måluppfyllelse har fått mer undervisningstid.

Det framgår dock inte lika tydligt av granskningen att de elever som behöver extra utmaningar för att stimuleras i undervisningen får det. Eleverna lyfter i intervju att många lärare är duktiga på sina ämnen, de är pålästa, kan svara på frågor och gör undervisningen intressant, men eleverna uppger att alla i klassen oftast jobbar med samma uppgifter. Under Skolinspektionens lektionsobservationer noteras endast under en lektion i ett praktiskt ämne att eleverna arbetar med olika uppgifter, där en del elever arbetar med enklare uppgifter och en del med mer avancerade. Elever beskriver i intervju att om en elev blir klar snabbt får den vänta in de andra eller ibland sluta tidigare. I ämnen som matematik kan elever få räkna vidare på egen hand fram till slutet av ett kapitel. Av intervju med lärare framgår att det kan hända att elever som arbetar snabbt erbjuds vidare läsning eller fördjupningsuppgifter, men att det inte alltid är så att eleverna vill ta sig an dessa. Rektorn berättar i intervju att de valt att nivågruppera undervisningen i engelska på skolan för att anpassa både för de elever som behöver arbeta mer för att nå målen men också för att utmana de elever som ligger längre fram. Rektorn uppger att det fallit väl ut och säger att många lärare vill se nivågrupperad undervisning i fler ämnen, men konstaterar att det är en organisatorisk utmaning.

Lärarna arbetar för att motivera eleverna, men signalerar inte alltid höga förväntningar

Granskningen visar att lärarna har insikt i betydelsen av motivation för att eleverna ska lyckas i undervisningen och arbetar på olika sätt för att försöka öka elevernas egen drivkraft. Lärarna är i intervju överens om att goda relationer med eleverna är avgörande för att kunna stötta och motivera dem på rätt sätt. Lärare ger som exempel att de kan försöka koppla undervisningen till elevernas intressen, prata om vikten av att kunna slutföra uppgifter de inte tycker är roliga som en förberedelse inför vuxenlivet eller visa eleverna på nyttan av breda kunskaper i sitt framtida yrke. Av intervjun med elevhälsan framgår att även skolans studie- och yrkesvägledare arbetar med motivationshöjande åtgärder, exempelvis genom att informera kring elevernas studieplaner i olika klasser för att medvetandegöra eleverna om konsekvenser av olika val för framtiden, och genom motiverande samtal med enskilda elever. I intervju beskriver elever att det finns lärare som har enskilda samtal med eleverna om deras mål, vad de vill uppnå och vilken hjälp de behöver på vägen, vilket eleverna ser som positivt och gärna skulle se i fler ämnen.

Av granskningen framkommer vidare att lärarna är medvetna om vikten av att ha höga förväntningar på eleverna, men att de inte alltid signalerar detta i undervisningen och därmed bidrar till att bygga självförtroende hos eleverna. Under Skolinspektionens lektionsobservationer noteras exempelvis att flera lärare ställer frågor i klassrummet men sedan inte ger eleverna stöd eller tid till att utveckla sina egna förmågor att resonera och reflektera, utan istället formulerar om sina frågor så att de kan besvaras med ja eller nej eller ställer frågor som de sedan själva besvarar. Rektorn säger i intervju att alla lärare vet att de ska ha höga förväntningar på eleverna, men att lärarna kan känna att de inte har tillräckligt med tid för att nå alla elever utan främst får fokusera på att alla elever ska nå godkänt.

Eleverna ges möjlighet att utveckla strategier för och reflektera över sitt lärande

Granskningen visar att eleverna arbetar med studiestrategier samt ges möjlighet till reflektion över sitt eget lärande. Av granskningen framkommer att skolan under en längre tid haft studiestrategier som fokus för det kollegiala lärandet, och lärarna är medvetna om studiestrategiers roll i lärandet. I intervju lyfter lärare att elever ofta är duktiga på att dölja att de inte förstår, varför det är viktigt att vinna elevernas förtroende så att de vågar fråga och skapa en tillåtande atmosfär i klassrummet där felaktiga svar fångas upp och tas tillvara som en resurs i lärandeprocessen. Lärare ger exempel på strategier de använder för att exempelvis hjälpa elever sorterar i större mängder text eller ta ut det viktigaste i en film, och beskriver hur de konkretiserar

undervisningen genom att knyta an till samhället och verkligheten. Lärare lyfter vidare i intervju att eleverna kan tycka att det är svårt att arbeta med uppgifter utan rätt eller fel svar, men säger att de på olika sätt försöker få in uppgifter som kräver att eleverna nyanserar sina svar, delger olika perspektiv eller får reflektera kring något på ett mer självständigt sätt. I intervjun framgår att lärare bland annat använder sig av varför-frågor för att få eleverna att själva reflektera över sin förståelse och sitt lärande, och låter eleverna öva på att förklara fenomen för varandra för att pröva sina kunskaper. De framgår i intervjuer med lärarna och rektorn att eleverna även får reflektera över sitt lärande både vid mitterminsutvärderingar och vid utvecklingssamtalen.

Eleverna får i olika grad vara med och påverka undervisningen och utvärdera den

Granskningen visar att eleverna inte ges samma förutsättningar att påverka undervisningens innehåll eller utvärdera den. Av granskningen framkommer att eleverna på skolans teoretiska program inte uppfattar att de har något större inflytande över undervisningens innehåll. I intervju uppger eleverna att de kan få vara med och bestämma provdatum eller välja mellan två alternativ som läraren presenterar, exempelvis om de ska ha en genomgång eller arbeta på egen hand, eller om de ska ha en laboration en viss veckodag eller en annan. Eleverna säger att de upplever att lärarna lyssnar på dem, men att det inte så ofta leder till en förändring i undervisningen. Siffrorna i Skolinspektionens enkät stödjer detta där 42 procent av eleverna tycker att de i ganska liten utsträckning får vara med och påverka undervisningens innehåll och arbetssätt⁴. De flesta lärarna delar elevernas bild av att elevinflytandet i första hand handlar om att till exempel få påverka provdatum eller välja mellan en kortare och en längre genomgång. Eleverna på skolans praktiska program kan dock ge exempel på hur de fått vara med och planera olika moment, exempelvis vad som ska prioriteras och hur en kurs ska läggas upp. En lärare i praktiska ämnen förklarar att hen gör en översiktsplanering först på egen hand och sedan aktivt involverar eleverna. Läraren beskriver att det kan resultera i 2-3 olika planeringar för en och samma lektion där eleverna sedan får välja ett upplägg som passar dem bäst och därmed arbeta på olika sätt.

Det framgår vidare av granskningen att alla elever inte ges samma möjligheter att ge synpunkter på undervisningen. Ett par elever säger i intervju att de fått enkäter i syfte att utvärdera undervisningen, men övriga elever säger sig inte ha fått det. Eleverna har heller inte fått ta del av resultatet av några utvärderingar. Rektorn uppger i intervju att eleverna ska ha möjlighet att utvärdera undervisningen genom mitterminsutvärderingarna som rektorn sedan följer upp med lärarna i medarbetarsamtal. Det framgår dock

⁴ Skolinspektionen 2023. Skolenkäten, resultat för elever i åk 2, våren 2023. Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

av granskningen att lärarna själva ansvarar för att skicka ut mitterminsutvärderingarna, och rektorn tillstår i intervju att alla lärare inte gör det.

Lärarna ger eleverna möjlighet att lära sig på olika sätt och stödjer dem i klassrummet

Granskningen visar att lärarna växlar mellan olika arbetssätt i sin undervisning och är medvetna om vikten av variation för att behålla elevernas engagemang genom hela lektionen. Lärare beskriver i intervju att de varierar undervisningen genom att till exempel blanda teoretiska och praktiska moment, växla mellan skriftliga och muntliga uppgifter samt ge eleverna möjlighet att arbeta såväl enskilt som i grupp. Eleverna anger i intervju att det sammantaget finns en relativ variation sett till undervisningen som helhet, men säger att lärarna ofta fastnar i sina egna system att arbeta och lära ut. Eleverna exemplifierar med att lärarna ofta fastnar i mönster med genomgångar följt av att eleverna ska läsa i sina läroböcker och svara på instuderingsfrågor. Rektorn beskriver i intervju att variation är en viktig framgångsfaktor i undervisningen, och säger att hen vid ett flertal tillfällen haft samtal med enskilda lärare för att påtala vikten av att de varierar mer mellan olika arbetssätt.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna ett aktivt stöd för att komma igång med sina uppgifter och behålla fokus under hela lektionen. Av lektionsobservationerna framgår att lärarna rör sig runt i klassrummet och stannar till både hos elever som räcker upp handen men också hos elever som inte aktivt söker hjälp men som har svårt att komma igång. Under Skolinspektionens lektionsobservationer noteras lärare fråga elever om de är nöjda med förklaringen innan läraren går vidare, och stanna kvar hos elever för att se till att de kommer igång i arbete innan läraren hjälper nästa. Eleverna bekräftar i intervju att de får stöd av sina lärare, och beskriver att lärarna till exempel kan sätta sig och hjälpa till att utveckla en diskussion om elever kör fast i ett grupparbete. 81 procent av eleverna skattar i Skolinspektionens enkät att de alltid eller ofta får den hjälp de behöver på lektionerna, vilket är högre än rikssnittet⁵.

Lärarna arbetar i olika utsträckning med att skapa struktur och tydliggöra syfte

Granskningen visar att lärarna lägger olika vikt vid att skapa struktur under lektionen och tydliggöra syftet med undervisningen. Av granskningen framkommer att lärarna arbetar på olika sätt med att starta upp och avsluta sina lektioner, och de är även osäkra på om det finns en gemensam överenskommelse om detta på skolan eller inte.

⁵ Skolinspektionen 2023. Skolenkäten, resultat för elever i åk 2, våren 2023. Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

I intervju säger lärare att det kan se olika ut mellan lärare och ämnen. Detta bekräftas av elever på de teoretiska programmen som i intervju beskriver att alla lärare har olika sätt att börja en lektion, en del tar närvaro och andra inte, en del lärare presenterar lektionen och andra inte. Eleverna på de praktiska programmen är mer överens om att lärarna brukar inleda sina lektioner med en repetition av vad som hände föregående lektion och en presentation av dagens lektion, oftast skriftligt men annars muntligt. Lektionerna avslutas också på olika sätt. Eleverna ger som exempel på hur en lektion slutar att de gör klart sina uppgifter och går, eller så går de när klockan visar att tiden är ute. Det är inte alltid som läraren sammanfattar lektionen eller håller i en gemensam avslutning säger eleverna, vilket bekräftas av Skolinspektionens observationer där majoriteten av lektionerna som besöktes saknade tydliga avslut. I flera fall avslutas lektionerna genom att eleverna signalerar till läraren att lektionstiden är slut, eller genom att eleverna börjar plocka ihop sina saker och gå.

Det framkommer vidare av granskningen att lärarna arbetar på olika sätt för att tydliggöra för eleverna vad syftet är med undervisningen. I intervju med lärarna framgår att de flesta lärare har en terminsplanering, och att de går igenom övergripande syfte och mål med kursen vid inledningen av läsåret med eleverna. Vissa lärare återkopplar sedan till dessa syften och mål vid uppstarten av varje nytt moment. Några lärare sätter upp mål och syfte för enskilda lektioner, och kommunicerar dessa för eleverna exempelvis i form av frågor som eleverna ska kunna besvara när lektionen är slut. Det framgår i intervju med lärarna att flera lärare ofta tycker att det är svårt att förklara syftet för eleverna, och att de dessutom upplever att det är svårare på vissa program och i vissa ämnen än i andra. I intervju med eleverna framgår att de är överens om att lärarna presenterar kursupplägg, mål och syfte i början av läsåret, och upplever att det mestadels är tydligt för dem vad de ska lära sig och varför. Det ser dock olika ut för elever på praktiska program vad gäller tydligheten i syftet med deras arbetsplatsförlagda lärande (apl), exempelvis vilka arbetsuppgifter de har och vad de ska bedömas på. Rektorn är tydlig med att lärarnas planeringar ska göras tillgängliga för elever och vårdnadshavare genom skolans digitala lärplattform, som dock varit ur funktion sedan början av läsåret. Detta har inneburit att lärarna använder olika kanaler för att kommunicera sina planeringar och undervisningens mål och syfte med eleverna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärarna säkerställer att lektionerna bygger på en ändamålsenlig struktur som innefattar ett tydliggörande av syfte.

Granskningen visar att undervisningen delvis är strukturerad men att det varierar beroende på lärare. Det finns lektioner som innehåller en intresseväckande inledning med genomgång av syfte för lektionen men ett flertal lektioner saknar det. Sammanfattande avslut saknas på majoriteten av lektionerna.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn säkerställer att undervisningen har en tydlig struktur i alla klasser med intresseväckande inledning och sammanfattande avslut. Det kan rektorn förslagsvis göra genom att organisera forum där lärarna tillsammans kan skapa en gemensam lektionsstruktur som passar för verksamheten. Det finns inom skolan lärare som kommit långt med sin lektionsstruktur och rektorn har en möjlighet att sprida goda exempel vidare i kollegiet och på så vis skapa en likvärdighet. Denna likvärdighet behöver inte innebära att alla lärare gör på samma sätt, men det kan finnas en grundförståelse för vilken funktion tydliga inledningar och avslut har i elevernas lärandeprocess. Intresseväckande inledningar kan exempelvis utgöras av kopplingar till aktuella händelser eller elevernas intressen, en gemensam problemlösning, eller att läraren ställer en fråga till eleverna som utmanar dem och får dem att reflektera över något. I hop med tydliga instruktioner där bland annat mål och syfte på kort eller lång sikt framgår i början av lektionen kan det resultera i att elever får ett sammanhang som gör att de arbetar mer målmedvetet och tillägnar sig mer kunskaper. Det är även av vikt att det på yrkesprogram framgår för eleverna mål och syfte med deras apl. Ett tydligt sammanfattande avslut på en lektion bidrar till att eleverna får syn på sitt eget lärande och ger läraren tillfälle att fånga upp vad eleverna tagit till sig av undervisningen och vilka eventuella frågetecken som finns kvar. Som stöd i arbetet rekommenderar Skolinspektionen rektorn att ta del av [Så startar du lektionen - Skolverket](#) och [Så avslutar du lektionen – Skolverket](#).

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Gy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1

Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att studieron i de flesta klasser är sådan att eleverna kan arbeta med det som läraren planerat utan att störas, och det finns åtgärder att ta till i de fall lärarens egna insatser inte räcker till för att

skapa och upprätthålla studiero. Skolan bedriver vidare ett förebyggande och åtgärdande arbete för att säkra tryggheten för alla elever.

Skolan arbetar aktivt för att säkerställa studieron

Granskningen visar att studieron på de flesta lektioner är god och att lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att skapa och upprätthålla studieron när det behövs, bland annat med stöd av skolans trygghetsteam. Studieron skattas av eleverna i Skolinspektionens enkät som något högre än riksnittet⁶, och på Skolinspektionens observationer är det lugnt och god arbetsro i klassrummen under en majoritet av lektionerna. I intervju bekräftar eleverna att studieron mestadels är god, och lyfter det faktum att undervisningsgrupperna är små som en anledning till detta. Eleverna konstaterar att det kan bli pratigt ibland, men att lärarnas tillsägelser oftast räcker för att det ska bli lugnt. Eleverna uppger vidare att lärare kan skicka ut elever som stör upprepat, alternativt låta de elever som vill arbeta ostört sätta sig på annan plats. Det framkommer av granskningen att skolan har ordningsregler som diskuteras och revideras i elevrådet varje år, även om eleverna har svårt att komma med konkreta exempel på dessa. I intervjun med elevhälsan framgår att skolans trygghetsteam observerar elever i undervisningen, handleder lärare när det är oroligt på deras lektioner, och samtalar med elever som stör andra i klassrummet. Skolans elevvärd deltar även på lektioner för att hjälpa elever komma i arbete och behålla fokus. Faktorer som påverkar studieron är enligt intervju med elevhälsan elevernas ambitionsnivå, lärarnas ledarskap i klassrummet och huruvida de följer skolans mobilpolicy eller inte. Rektorn säger i intervju att mobilpolicyn är en gemensam överenskommelse som alla lärare ska följa, och att rektorn i möten ofta betonar vikten av att lärarna följer denna policy och visar lojalitet med sina kollegor. Under majoriteten av Skolinspektionens lektionsobservationer samlas mobiltelefonerna inte in, och många elever flyttar sitt fokus från skolarbetet till mobiltelefonerna under lektionstid. I detta sammanhang vill Skolinspektionen framhålla vikten av att rektorn säkerställer att skolans gemensamma arbets- och förhållningssätt för att skapa och behålla studiero följs av samtliga lärare för att få den avsedda effekten på elevernas lärande.

Skolans trygghetsarbete är både förebyggande och åtgärdande

Granskningen visar att skolan bedriver ett aktivt arbete för att skapa en trygg miljö för alla elever, ett arbete som inbegriper både förebyggande och åtgärdande insatser och som omfattar all personal. Av granskningen framkommer att rektorn under en längre

⁶ Skolinspektionen 2023. Skolenkäten, resultat för elever i åk 2, våren 2023. Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

tid har arbetat med att öka tryggheten på skolan, och att utvecklingen varit positiv. Tryggheten kartläggs genom skolenkäten och den kommungemensamma värdegrundsenkäten som genomförs två gånger per läsår. Resultaten av KRAM-enkäten lyfts av mentorer i alla klasser, och tillsammans väljer mentorer och eleverna ut 1-2 punkter som de vill arbeta vidare med under mentortiden. Enkäten följs även upp av elevhälsan och rektorn. Rektorn säger i intervju att en klass stack ut negativt i vårens enkät, och beskriver att lärarna då hade enskilda samtal med alla elever för att förstå bakgrunden till den upplevda otryggheten. Därefter planerades en heldag med samlingsövningar för klassen som blev lyckad, och rektorn säger att de elever som tidigare upplevt sig utsatta nu tycker att klimatet blivit bättre i klassen. Rektorn, elevhälsan och lärarna uttrycker alla i intervju att det elevnära teamet är en viktig del av skolans trygghetsarbete. De bemannar skolans entré och rör sig runt i korridorer för att visa vuxennärvaro och bygga relationer med eleverna. Det elevnära teamet följer också upp frånvaro hos elever och arbetar med dessa. Rektorn beskriver i intervju att hen uppmanar all personal att röra sig ute bland eleverna om de exempelvis har en stund över och de goda relationerna mellan lärare och elever lyfts av elevhälsan i intervju som ytterligare en trygghetsfaktor. Lärarna säger i intervju att det är tydligt att trygghetsfrågan är viktig för rektorn. Lärarna beskriver att rektorn exempelvis markerar hårt mot negativa attityder och hotfulla beteenden hos elever, och använder avstängningar som ett sätt att visa vad som är acceptabelt och inte.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 22-25 a §§ skollagen

8 kap. 2-3 och 3 f §§ gymnasieförordningen

Gy11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i betygssättningen ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn följer upp lärarnas betygssättning i syfte att upptäcka avvikelser, och har samtal med lärarna när rektorn identifierar sådana. Lärarna arbetar på olika sätt för att säkra likvärdigheten i sina betyg, men det skiljer sig åt i vilken grad de använder avsatt mötestid för detta.

Rektorn följer upp lärarnas betygssättning för att upptäcka eventuella avvikelser

Granskningen visar att rektorn följer upp lärarnas betygssättning på flera olika sätt, analyserar avvikelser och följer upp dessa med lärarna. Av granskningen framkommer att rektorn följer upp betygen i syfte att identifiera avvikelser, exempelvis mellan

resultaten på nationella prov och betyg, mellan olika ämnen och mellan lärare som undervisar i samma ämne. Rektorn följer även upp betygen ur ett könsperspektiv för att identifiera eventuella avvikelser mellan kvinnor och män, men i intervju framgår att det endast sker i de ämnen som har nationella prov. Det framgår vidare av intervjun att rektorn har uppföljande samtal med lärare i de fall där rektorn noterar en obalans i betygsfördelningen. Två lärare beskriver i intervju att de haft samtal med rektorn med anledning av att elever klagat på betygsättningen, där rektorn ville informera sig om deras betygsunderlag.

Det skiljer sig åt vilka förutsättningar lärarna har att kvalitetssäkra sina betyg

Rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att samverka kring bedömning och betygsättning. I intervju konstaterar rektorn att det exempelvis finns inplanerade tider för detta i årshjulet för ämneslagens arbete. Rektorn beskriver vidare att ett ämneslags samarbete har lyfts fram som ett föredöme för fler ämneslag att ta efter, men tillstår att det är svårare i ämnen som bara undervisas av en lärare och tillägger att det finns ämneslag där bristande samsyn mellan lärare försvårar samarbetet. Rektorn säger att lärarnas bedömningsunderlag följs upp vid medarbetarsamtalen för att säkra att lärarna använder sig av flera olika metoder att ta reda på vad eleverna kan, vilket bekräftas av lärarna i intervju. Skolans förstelärare har vidare fått i uppdrag att leda arbetet med likvärdig bedömning och betygssättning i ämneslagen under detta läsår. Rektorn konstaterar i intervju att det är viktigt att hålla diskussionen om hur lärarna tolka styrdokumentet levande, och att koppla diskussionen till syftet med undervisningen. Diskussionen behöver även omfatta förberedelser inför de nya ämnesbetygen, tillägger rektorn.

Granskningen visar att lärarna arbetar på olika sätt och har olika förutsättningar att säkra likvärdigheten i sina betyg. Av granskningen framkommer att lärarna i vissa ämneslag arbetar systematiskt med att planera kursinnehåll och bedömningsuppgifter tillsammans och samrättar prov och uppgifter, däribland de nationella proven som oidentifieras. I andra ämneslag diskuteras bedömningsfrågor ofta, men lärarna arbetar inte lika strukturerat för att säkra likvärdigheten i sina kurser utan sambedömer vid behov och/eller informellt i arbetsrummen. Det framgår vidare av granskningen att det finns lärare på praktiska program som är knutna till annan skolverksamhet och därmed inte deltar i möten om bedömning och betygssättning på gymnasiet. I Skolinspektionens enkät framgår att 30 procent av lärarna anser att det samverkas i bedömningsfrågor i ganska liten utsträckning, och 20 procent anser att det

i ganska liten utsträckning bedrivs ett arbete för att säkra likvärdigheten i betygen⁷. I intervju uttrycker lärarna att detta i första hand beror på tidsbrist, det är mycket annat som ska avhandlas på ämnesmöten och det blir inte alltid tid över till att prata bedömning. En lärare som är ensam i sitt ämne har på eget initiativ startat ett samarbete med en ämneskollega på högstadiet bredvid, och en lärare undervisar i ett ämne som har ett regionalt nätverk av lärare, men i övrigt förekommer inget organiserat samarbete med andra skolor i bedömningsfrågor.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tydligare styr arbetet med likvärdig bedömning genom att säkerställa att samtliga lärare ges förutsättningar för att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg.

Granskningen visar att förutsättningar för samverkan inom skolenheten skiljer sig mellan lärare i olika ämnen, och ämneslagen har kommit olika långt i sitt samarbete. Enskilda lärare söker samarbeten i bedömningsfrågor utanför skolenheten på egen hand, men det finns inget organiserat utbyte med andra skolor som organiseras av rektorn.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tydliggör riktlinjer för ämneslagens samarbete i frågor som rör bedömning och betygssättning, för att säkerställa att avsatt mötestid inte används till annat och att arbetet för ökad likvärdighet inte upplevs som valfritt att delta i. I dessa diskussioner kan med fördel alla undervisande lärare ingå, även de lärare som i första hand har sin tjänst i annan skolverksamhet. Vidare kan rektorn tydligare följa upp ämneslagens bedömningsdiskussioner i syfte att identifiera skillnader i arbetet med bedömning och betygssättning, och därefter planera för ökad samsyn med utgångspunkt i dessa skillnader. Skolinspektionen vill i samband med detta betona skillnaden i likvärdig bedömning, som exempelvis kan uppnås genom sambedömning av elevuppgifter eller nationella prov, och likvärdig betygssättning, som handlar om lärarnas samsyn kring vad som utgör ett tillräckligt brett och varierat underlag, om det täcker in alla delar av det centrala innehållet och hur olika underlag bör viktas mot varandra.

[Skolinspektionens rapport om likvärdig bedömning på gymnasiet](#) kan utgöra ett stöd

⁷ Skolinspektionen 2023. Skolenkäten, resultat för pedagogisk personal, våren 2023. Enkätresultaten finns på Skolverkets webbplats.

för rektorn i detta arbete. Vidare rekommenderas rektorn att verka för att hitta andra skolor att samverka med i bedömningsfrågor, för att ytterligare säkra likvärdigheten och ge lärare som är ensamma i sitt ämne bättre förutsättningar att utveckla sin bedömarkompetens. Denna samverkan kan exempelvis ske genom digitala eller fysiska träffar.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet är fattat av Indra Kullenberg, utredare.

I den slutliga handläggningen har Maria Hermansson, utredare (föredragande) och Tomas Wiederholm, utredare, medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Elva lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare, samt skriftliga kompletterande svar från en lärare i efterhand.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i betygssättningen? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Martin Koch-gymnasiet är en centralt belägen gymnasieskola i Hedemora med ca 300 elever fördelade på 9 nationella program samt introduktionsprogram. Huvudman för Martin Koch-gymnasiet är Hedemora kommun.